

Экскурс у віртуальнасць

Новы праект на партале Нацыянальнай бібліятэкі

Сярод таленавітых творцаў, сапраўдных майстроў вылучаецца імя кампазітара, дырыжора і педагога Станіслава Манюшкі, жыццё і лёс якога непарыўна звязаны з беларускай зямлёй. 5 мая 2019 года грамадскасць Беларусі адзначыла 200-годдзе з дня нараджэння кампазітара, а сам юбілей быў уключаны ў Спіс памятных дат ЮНЕСКА. Нацыянальная бібліятэка Беларусі не засталася ўбаку ад святкавання такой значнай даты і ў мінулым годзе падрыхтавала маштабны віртуальны праект «Станіслаў Манюшка. Музычны раманы з Міншчыны».

Ідзе час, рыхтуюцца новыя рэсурсы, адзначаюцца іншыя юбілеі, але імя С. Манюшкі па-ранейшаму гучыць. 5 мая быў чарговы дзень нараджэння кампазітара, і мы зноў яго згадваем.

Галоўная мэта праекта — папулярызацыя спадчыны Станіслава Манюшкі, прадстаўленне фондаў бібліятэкі, вызначэнне ролі кампазітара ў развіцці беларускай культуры. Сабраная інфармацыя дазваляе адказаць на пытанне: «Кім з'яўляецца Манюшка менавіта для нас, беларусаў?»

Праект мае асветніцкі характар і ўпершыню прадстаўляе сабраны ў значным аб'ёме матэрыял у фармаце агульнадаступнага, некамерцыйнага рэсурсу, прызначанага для шырокага кола карыстальнікаў: вучняў, студэнтаў, настаўнікаў агульнаадукацыйных, музычных, мастацкіх школ, выкладчыкаў універсітэтаў, супрацоўнікаў устаноў культуры і г. д.

Сабраны матэрыял уключае больш чым 700 крыніц з розных калекцый Нацыянальнай бібліятэкі. Сярод іх — кніжныя выданні, ноты, аўдыявізуальныя матэрыялы (грампласткі, аўдыякасеты, кампакт-дыскі), артыкулы з газет і часопісаў. Сапраўдным падарункам для наведвальнікаў, асабліва для прафесіяналаў, будуць 50 выданняў, якія маюць спасылкі на алічбаваныя копіі дакументаў.

У сувязі з тым, што матэрыял вельмі разнастайны, мы вырашылі зрабіць яго як мага больш зручным і простым для выкарыстання і падзялілі на 5 раздзелаў: «Асоба С. Манюшкі ў беларускай культуры», «Музычная спадчына кампазітара», «Творы С. Манюшкі на беларускай сцэне», «Ушанаванне памяці» і «Крыніцы».

У першым раздзеле «Асоба С. Манюшкі ў беларускай культуры» сабраны звесткі пра кампазітара, яго паходжанне і карані, творчыя стасункі з выдатнымі дзеячамі беларускай культуры. Матэрыял аздабляюць ілюстрацыі, напрыклад, малюнкi Чэслава Манюшкі, бацькі кампазітара, які быў мастаком-аматарам. Праз гэтыя, магчыма, малавядомыя для некаторых малюнкi можна апынуцца ў Мінску сярод родных і сяброў кампазітара, папрысутнічаць на музычных вечарынах, што ладзіліся ў іх сям'і.

Таксама мы не змаглі пакінуць без увагі пяшчотныя адносіны Станіслава і яго жонкі Аляксандры, з якой

Л. Рана «В. Дунін-Марцінкевіч і Станіслаў Манюшка». 1984. Палатно, тэмпера.

яны пражылі разам трыццаць гадоў. Пра гэты карыстальнікі могуць даведацца з лістоў кампазітара, якія прадстаўлены ў перакладзе з польскай мовы на беларускую ў выданні «Ліставанне...», падрыхтаваным літаратуразнаўцам і пісьменнікам Язэпам Янушкевічам.

«Музычная спадчына» прадстаўляе матэрыял, які абагульняе шматгранную спадчыну Станіслава Манюшкі. Раздзел ілюструюць фрагменты са шматлікіх музычных твораў кампазітара ў выкананні беларускіх музыкантаў і вядомых калектываў, такіх як Дзяржаўны акадэмічны народны аркестр імя І. Жыновіча, ансамбль салістаў «Класік-Авангард» пад кіраўніцтвам У. Байдава і іншых.

Трэба падкрэсліць, што Станіслаў Манюшка быў сусветна вядомым кампазітарам, яго творы выконваліся і выдаваліся, але для нас найбольш важным з'яўлялася збіранне яго выданняў у рамках адзіных дзяржаўных межаў XIX стагоддзя. Таму ў гэтым раздзеле прадстаўлены вокладкі і поўныя тэксты некаторых віленскіх выданняў: гэта прыжыццёвыя нотныя і кніжныя помнікі XIX стагоддзя, якія захоўваюцца ў фондах нашай бібліятэкі, а таксама бібліятэкі Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Я. Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, з якімі мы супрацоўнічалі.

Таксама шмат віленскіх выданняў Манюшкі знаходзіцца ў адкрытым электронным рэсурсе POLONA, з якім мы шмат працавалі. У праекце змешчаны вокладкі і спасылкі на гэты рэсурс, дзе карыстальнікам прадстаўлены поўныя тэксты твораў кампазітара.

У межах трэцяга раздзела «Творы С. Манюшкі на беларускай сцэне» мы ўпершыню сабралі вялікі пласт вельмі каштоўнага і раней грунтоўна не прадстаўленага матэрыялу, які датычыцца пастановак твораў кампазітара ў Беларусі з XIX стагоддзя (яшчэ пры яго жыцці) і да сучаснага перыяду. Тут сабраны шмат інфармацыі з газет і часопісаў, фотаздымкі, напрыклад, эскізы дэкарацый Паўла Масленікава да оперы «Страшны двор», эскізы касцюмаў Яўгена Ждана да оперы «Галька», якія былі прадстаўлены Музеям гісторыі тэатральнай і музычнай культуры.

Чацвёрты раздзел «Ушанаванне памяці» вельмі шматгранны, яго можна назваць праектам у праекце. Мы сабралі вялікі матэрыял і фотаздымкі па розных напрамках ушанавання: гэта помнікі і мемарыяльныя дошкі, дзе карыстальнікі пазнаюць і наш мінскі помнік; музейная і выставачная дзейнасць; музычна-тэатралізаваныя мерапрыемствы; шматлікія прысвячэнні Манюшку яго сучаснікаў і нашчадкаў. Найбольш яркавыя прыклады: музыказнаўчая праца Напалеона Орды «Gramatyka muzyki», музычныя творы Фларыяна Міладоўскага, Камілы Марцінкевіч; прысвячэнні Уладзіслава Сыракомлі, Адама Плуга, Алеся Марціновіча, Віктара Шніпа... Асобную ўвагу прыцягнуць рэпрадукцыі твораў беларускіх мастакоў, дзе ўвасоблены вобраз Станіслава Манюшкі. У прыватнасці, гэтыя работы Уладзіміра Стальмашонка, Лазара Рана, Васіля Ціханава, Віктара Альшэўскага, Віктара Барабанцава, Міхася Будаева.

У апошнім раздзеле «Крыніцы» прадстаўлены вокладкі і спісы, куды ўваходзіць вялікая колькасць сабранага намі матэрыялу.

Спадзяёмся, што кожны карыстальнік знойдзе сваю кнігу ці музычны твор, які не пакіне абыякавым. Для кагосьці стануць сапраўдным падарункам ноты, што нам удалося набыць, — гэта алічбаваная рукапісная калекцыя Эдварда Гірдо, які працаваў арганістам Нясвіжскага фарнага касцёла.

Наведвальнікаў чакае і цікавы тэст з 10 пытанняў пра жыццёвы і творчы шлях кампазітара.

Такім чынам, з дапамогай сабранага матэрыялу мы падкрэсліваем сувязь Станіслава Манюшкі з Радзімай, яго ролю ў беларускай музыцы і спадзяёмся, што наш праект будзе карысны для беларусаў і паспрыяе цікавасці да нацыянальнай культуры.

Запрашаем да знаёмства з праектам на www.nlb.by!

